

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 6. julija 2023 *

„Predhodno odločanje – Direktiva 2011/95/EU – Standardi glede pogojev za priznanje statusa begunca ali statusa subsidiarne zaščite – Člen 14(4)(b) – Preklic statusa begunca – Državljan tretje države, ki je bil pravnomočno obsojen za izredno hudo kaznivo dejanje – Nevarnost za skupnost – Nadzor sorazmernosti“

V zadevi C-8/22,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložil Conseil d'État (državni svet, Belgija) z odločbo z dne 2. decembra 2021, ki je na Sodišče prispela 5. januarja 2022, v postopku

XXX

proti

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Arabadjiev, predsednik senata, L. Bay Larsen (poročevalec), podpredsednik Sodišča, P. G. Xuereb, T. von Danwitz in A. Kumin, sodniki,

generalni pravobranilec: J. Richard de la Tour,

sodna tajnica: M. Krausenböck, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 10. novembra 2022,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za XXX J. Hardy, avocat,
- za belgijsko vlado M. Jacobs, C. Pochet, A. Van Baelen in M. Van Regemorter, agentke,
- za nizozemsko vlado M. K. Bulterman in C. S. Schillemans, agentki,
- za Evropsko komisijo A. Azema in L. Grønfeldt, agentki,

* Jezik postopka: francoščina.

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 16. februarja 2023
izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 14(4)(b) Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (UL 2011, L 337, str. 9).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med XXX, državljanom tretje države, in Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (generalni komisar za begunce in osebe brez državljanstva, Belgija, v nadaljevanju: generalni komisar) v zvezi z odločitvijo tega komisarja, da XXX odvzame status begunca.

Pravni okvir

Mednarodno pravo

- 3 Konvencija o statusu beguncev, podpisana v Ženevi 28. julija 1951 (*Recueil des traités des Nations unies*, zvezek 189, str. 150, št. 2545 (1954)), je začela veljati 22. aprila 1954. Dopolnjena in spremenjena je bila s Protokolom o statusu beguncev, ki je bil sklenjen 31. januarja 1967 v New Yorku (v nadaljevanju: Ženevska konvencija).
- 4 Člen 1(F) te konvencije določa:

„Določbe te Konvencije se ne uporabljajo za katerokoli osebo, pri kateri obstajajo resni razlogi za sum:

[...]

(b) da je storila hudo nepolitično kaznivo dejanje izven države pribežališča[,] preden je bila sprejeta vanjo kot begunec;

[...]“

- 5 Člen 33(2) navedene konvencije določa:

„Na pravico iz te določbe pa se ne more sklicevati begunec, ki zaradi resnih razlogov velja za nevarnega za varnost države, v kateri je, ali ki, glede na to da je bil pravnomočno obsojen za posebno težko kaznivo dejanje, predstavlja nevarnost za skupnost te države.“

Pravo Unije

Direktiva 2004/38/ES

- 6 Člen 27(2) Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EEC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46), določa:

„Ukrepi, sprejeti zaradi javnega reda ali javne varnosti, so v skladu z načelom sorazmernosti in temeljijo izključno na osebnem obnašanju zadevnega posameznika. Predhodne kazenske obsodbe same po sebi še ne predstavljajo razlogov za sprejetje takšnih ukrepov.

Osebnost obnašanje zadevnega posameznika mora predstavljati resnično, sedanjo in dovolj resno grožnjo, ki prizadene osnovne interese družbe. Utemeljitev, ki niso neposredno povezane s podrobnostmi posameznega primera ali ki se nanašajo na splošno preventivo, niso dovoljene.“

Direktiva 2011/95

- 7 V uvodni izjavi 12 Direktive 2011/95 je navedeno:

„Glavni cilj te direktive je po eni strani zagotoviti, da države članice uporabljajo skupna merila za ugotavljanje, katere osebe resnično potrebujejo mednarodno zaščito, po drugi strani pa zagotoviti, da je v vseh državah članicah navedenim osebam na voljo minimalna raven ugodnosti.“

- 8 Člen 1 te direktive določa:

„Namen te direktive je določitev standardov glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite.“

- 9 Člen 2(d) navedene direktive določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

- (d) ‚begunec‘ pomeni državljan tretje države, ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi rase, verske, nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti določeni družbeni skupini nahaja izven države, katere državljan je, in ne more ali zaradi tega strahu noče izkoristiti zaščite te države, ali osebo brez državljanstva, ki se nahaja izven države prejšnjega običajnega prebivališča zaradi enakih razlogov, kot so navedeni zgoraj, in se ne more ali zaradi tega strahu noče vrniti vanjo, in za katera se ne uporablja člen 12.“

10 Člen 12(2)(b) iste direktive določa:

„Državljan tretje države ali oseba brez državljanstva ne more biti begunec, če obstajajo tehtni razlogi za domnevo, da:

[...]

(b) je storil(-a) hudo nepolitično kaznivo dejanje izven države sprejemnice, preden ga/jo je ta sprejela kot begunca (tj. preden mu/ji je izdala dovoljenje za prebivanje, ki je temeljilo na priznanju statusa begunca) [...].“

11 Člen 13 Direktive 2011/95 določa:

„Države članice priznajo status begunca državljanu tretje države ali osebi brez državljanstva, ki izpolnjuje pogoje za begunca v skladu s poglavjema II in III.“

12 Člen 14(4) in (6) te direktive določa:

„4. Države članice lahko prekličajo, odpravijo ali zavrnejo podaljšanje statusa begunca, ki ga je beguncu podelil vladni, upravni, sodni ali parasodni organ, kadar:

(a) obstajajo utemeljeni razlogi, da se ga obravnava kot nevarnega za varnost države članice, v kateri se nahaja;

(b) po pravnomočni obsodbi za izredno hudo kaznivo dejanje predstavlja nevarnost za skupnost te države članice.

[...]

6. Osebe, za katere se uporabljata odstavka 4 ali 5, uživajo pravice iz členov 3, 4, 16, 22, 31, 32 in 33 Ženevske konvencije ter njim podobne pravice, v kolikor se te osebe nahajajo v zadevni državi članici.“

13 Člen 17(1)(b) in (d) navedene direktive določa:

„Državljan tretje države ali oseba brez državljanstva ne more biti upravičen(-a) do subsidiarne zaščite, če obstajajo tehtni razlogi za domnevo, da:

[...]

(b) je storil(-a) hudo kaznivo dejanje;

[...]

(d) predstavlja nevarnost za skupnost ali varnost države članice, v kateri se nahaja.“

14 Člen 21(2)(b) iste direktive določa:

„Kadar jim tega ne prepovedujejo mednarodne obveznosti iz odstavka 1, lahko države članice begunca vrnejo ne glede na to, ali so mu tak status formalno priznale ali ne, če:

[...]

(b) po pravnomočni obsodbi za izredno hudo kaznivo dejanje predstavlja nevarnost za skupnost te države članice.“

15 Člen 23(4) Direktive 2011/95 določa:

„Ne glede na odstavka 1 in 2 lahko države članice zavrnejo, zmanjšajo ali ukinejo ugodnosti, navedene v teh odstavkih, iz razloga državne varnosti ali javnega reda.“

16 Člen 24 te direktive določa:

„1. Čim prej po priznanju mednarodne zaščite in brez poseganja v člen 21(3) države članice upravičencem do statusa begunca čim prej izdajo dovoljenje za prebivanje, ki mora veljati vsaj tri leta in se lahko podaljša, razen če nujni razlogi nacionalne varnosti ali javnega reda zahtevajo drugače.

[...]

2. Čim prej po priznanju mednarodne zaščite države članice upravičencem do statusa subsidiarne zaščite in njihovim družinskim članom izdajo dovoljenje za prebivanje, ki se ga lahko podaljša in ki mora veljati vsaj eno leto oziroma, v primeru podaljšanja, vsaj dve leti, razen če nujni razlogi nacionalne varnosti ali javnega reda zahtevajo drugače.“

17 Člen 25 navedene direktive določa:

„1. Države članice upravičencem do statusa begunca izdajo potovalne dokumente v obliki, določeni z vzorcem Ženevske konvencije, za namen potovanja izven njihovega ozemlja, razen če nujni razlogi nacionalne varnosti ali javnega reda zahtevajo drugače.

2. Države članice upravičencem do statusa subsidiarne zaščite, ki ne morejo dobiti nacionalnega potnega lista, izdajo listine, ki jim omogočajo potovanje izven njihovega ozemlja, razen če nujni razlogi nacionalne varnosti ali javnega reda zahtevajo drugače.“

Direktiva 2013/32/EU

18 Člen 45(1) in (3) Direktive 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (UL 2013, L 180, str. 60) določa:

„1. Države članice zagotovijo, da so, kadar pristojni organ preučuje možnost odvzema mednarodne zaščite državljanu tretje države ali osebi brez državljanstva [...], tej osebi zagotovljena naslednja jamstva:

[...]

(b) možnost, da na osebnem razgovoru [...] navede razloge, zakaj ji mednarodna zaščita ne bi smela biti odvzeta.

[...]

3. Države članice zagotovijo, da se odločba pristojnega organa o odvzemu mednarodne zaščite izda v pisni obliki. Odločba vsebuje obrazložitev dejanskih in pravnih razlogov zanjo ter pisni pouk o tem, kako jo je mogoče izpodbijati.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 19 Z odločbo generalnega komisarja z dne 23. februarja 2007 je bil XXX priznan status begunca.
- 20 Cour d'assises de Bruxelles (kazensko porotno sodišče v Bruslju, Belgija) je s sodbo z dne 20. decembra 2010 XXX naložilo kazen zapora 25 let. V skladu z navedbami iz stališč belgijske vlade se je ta obsodba nanašala zlasti na sostorilstvo roba več premičnin in umor z namenom olajšanja tega roba oziroma zagotovitve njegove nekaznovanosti.
- 21 Generalni komisar mu je z odločbo z dne 4. maja 2016 odvzel status begunca.
- 22 XXX je zoper to odločbo vložil tožbo pri Conseil du contentieux des étrangers (svet za spore v zvezi s tujci, Belgija).
- 23 To sodišče je s sodbo z dne 26. avgusta 2019 to tožbo zavrnilo. Menilo je, da nevarnost, ki jo XXX predstavlja za skupnost, izhaja iz njegove obsodbe za izredno hudo kaznivo dejanje. V tem okviru naj generalni komisar ne bi bil dolžan dokazati, da XXX predstavlja resnično, sedanjo in dovolj resno grožnjo za skupnost. Nasprotno, XXX je tisti, ki bi bil moral dokazati, da kljub obsodbi zaradi izredno hudega kaznivega dejanja ne predstavlja več nevarnosti za skupnost.
- 24 XXX je 26. septembra 2019 zoper to sodbo vložil kasacijsko pritožbo pri Conseil d'État (državni svet, Belgija), ki je predložitveno sodišče.
- 25 V utemeljitev svoje pritožbe v bistvu trdi, da mora generalni komisar dokazati obstoj resnične, sedanje in dovolj resne nevarnosti za skupnost ter da bi bilo treba opraviti nadzor sorazmernosti, da bi se ugotovilo, ali nevarnost, ki naj bi jo pomenil, upravičuje odvzem njegovega statusa begunca.
- 26 V teh okoliščinah je Conseil d'État (državni svet) prekinil odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložil ta vprašanja:

„1. Ali je treba člen 14(4)(b) Direktive [2011/95] razlagati tako, da določa, da je nevarnost za skupnost dokazana že samo s tem, da je bil upravičenec do statusa begunca pravnomočno obsojen za izredno hudo kaznivo dejanje, ali pa ga je treba razlagati tako, da določa, da samo pravnomočna obsodba za izredno hudo kaznivo dejanje še ne zadostuje za dokaz obstoja nevarnosti za skupnost?

2. Ali je treba, če samo pravnomočna obsodba za izredno hudo kaznivo dejanje ne zadostuje za dokaz obstoja nevarnosti za skupnost, člen 14(4)(b) Direktive [2011/95] razlagati tako, da od države članice zahteva, da dokaže, da tožeča stranka od obsodbe še naprej predstavlja nevarnost za skupnost? Ali mora država članica dokazati, da je ta nevarnost resnična in sedanja, ali pa zadostuje potencialna nevarnost? Ali je treba člen 14(4)(b) Direktive [2011/95] sam zase ali v povezavi z načelom sorazmernosti razlagati tako, da omogoča odvzem statusa begunca le, če je ta odvzem sorazmeren in je nevarnost, ki jo predstavlja upravičenec do tega statusa, dovolj resna, da ta odvzem upravičuje?
3. Ali je treba – če državi članici ni treba dokazati, da tožeča stranka od takrat, ko je bila obsojena, še naprej predstavlja nevarnost za skupnost ter je ta nevarnost resnična, sedanja in dovolj resna, da upravičuje odvzem statusa begunca – člen 14(4)(b) Direktive [2011/95] razlagati tako, da je nevarnost za skupnost načeloma dokazana z dejstvom, da je bil upravičenec do statusa begunca pravnomočno obsojen za izredno hudo kaznivo dejanje, vendar lahko ta upravičenec dokaže, da ne predstavlja take nevarnosti oziroma je ne predstavlja več?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 27 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 14(4)(b) Direktive 2011/95 razlagati tako, da je mogoče šteti, da je obstoj nevarnosti za skupnost države članice, v kateri je zadevni državljani tretje države, dokazan zgolj zato, ker je bil ta državljani pravnomočno obsojen za izredno hudo kaznivo dejanje.
- 28 Člen 14(4)(b) Direktive 2011/95 določa, da države članice lahko preklicajo status begunca, če ta begunec po pravnomočni obsodbi za izredno hudo kaznivo dejanje predstavlja nevarnost za skupnost države članice, v kateri je.
- 29 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je treba pri razlagi določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi njen kontekst in splošno sistematično ureditev, katere del je, ter cilje, ki jim ta ureditev sledi (sodba z dne 20. oktobra 2022, Centre public d'action sociale de Liège (Odprava ali odlog izvršitve odločbe o vrnitvi), C-825/21, EU:C:2022:810, točka 41 in navedena sodna praksa).
- 30 Najprej, v zvezi z besedilom člena 14(4)(b) Direktive 2011/95 je treba poudariti, da sta v tej določbi navedena dva ločena elementa, ki se nanašata na obstoj, prvi, pravnomočne obsodbe za izredno hudo kaznivo dejanje in, drugi, nevarnosti za skupnost države članice, v kateri je zadevni državljani tretje države.
- 31 Čeprav točno razmerje med tema elementoma ni izrecno pojasnjeno, sta ta elementa, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 63 sklepnih predlogov, navedena v vseh jezikovnih različicah člena 14(4)(b) Direktive 2011/95, čeprav bi se bil zakonodajalec Evropske unije lahko skliceval zgolj na obstoj take obsodbe, če bi želel omogočiti, da ta zadostuje za upravičitev sprejetja ukrepa iz te določbe.

- 32 Dalje, v zvezi s kontekstom člena 14(4)(b) Direktive 2011/95 je treba na prvem mestu poudariti, da ta določba pomeni odstopanje od pravila iz člena 13 te direktive, v skladu s katerim države članice priznajo status begunca državljanu tretje države, ki izpolnjuje pogoje za begunca. To določbo je zato treba razlagati ozko (glej po analogiji sodbo z dne 13. septembra 2018, Ahmed, C-369/17, EU:C:2018:713, točka 52).
- 33 Na drugem mestu, odločitve zakonodajalca Unije, da v členu 14(4)(b) Direktive 2011/95 navede hkrati kazensko obsodbo in nevarnost za skupnost, namesto da bi se skliceval zgolj na prvega od teh pogojev, ni mogoče zanemariti, ker se je v členu 12(2)(b) te direktive odločil za drugačno formulacijo, saj je v tem členu izrecno določil, da državljan tretje države ne more biti begunec, če je storil hudo nepolitično kaznivo dejanje izven države sprejemnice, preden ga je ta sprejela kot begunca, ne da bi zahteval, da ta državljan predstavlja nevarnost za skupnost države članice, v kateri je.
- 34 V zvezi s tem razlika v formulaciji med členom 12(2)(b) Direktive 2011/95 in členom 14(4)(b) te direktive v bistvu odraža razliko med členom 1(F) Ženevske konvencije in členom 33(2) te konvencije, ki je temeljni kamen mednarodne pravne ureditve za zaščito beguncev (glej v tem smislu sodbo z dne 14. maja 2019, M in drugi (Preklic statusa begunca), C-391/16, C-77/17 in C-78/17, EU:C:2019:403, točka 81 in navedena sodna praksa).
- 35 Sodišče je poleg tega že ugotovilo, da primeri iz člena 14(4) te direktive, v katerih lahko države članice prekličejo ali zavrnejo priznanje statusa begunca, v bistvu ustrezajo primerom, v katerih lahko te države begunca vrnejo na podlagi člena 33(2) Ženevske konvencije (glej v tem smislu sodbo z dne 14. maja 2019, M in drugi (Preklic statusa begunca), C-391/16, C-77/17 in C-78/17, EU:C:2019:403, točka 93).
- 36 Člen 33(2) Ženevske konvencije pa se, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 73 sklepnih predlogov, na splošno razlaga tako, da se z njim zahteva izpolnitev dveh kumulativnih pogojev, ki sta obstoj pravnomočne obsodbe za izredno hudo kaznivo dejanje in obstoj nevarnosti za skupnost države, v kateri je zadevna oseba.
- 37 Na tretjem mestu je treba poudariti tudi, da se v zvezi s priznanjem subsidiarne zaščite, ki lahko nudi bolj omejeno zaščito kot status begunca, člen 17(1) Direktive 2011/95 v točki (b) sklicuje na storitev hudega kaznivega dejanja in v točki (d) na obstoj nevarnosti za skupnost, pri čemer sta ta elementa izrecno navedena kot alternativna pogoja, ki vsak posebej povzročita neupravičenost do subsidiarne zaščite.
- 38 Na četrtem mestu, ker se je zakonodajalec Unije odločil, da bo v členu 14(4)(b) in členu 21(2)(b) Direktive 2011/95 uporabil enako besedilo, je ti določbi treba razlagati koherentno.
- 39 Iz sodne prakse Sodišča v zvezi s členom 21(2)(b) te direktive pa izhaja, da morata biti za uporabo te določbe izpolnjena dva ločena pogoja (glej v tem smislu sodbo z dne 24. junija 2015, T., C-373/13, EU:C:2015:413, točka 72).
- 40 Na petem mestu, v nasprotju s tem, kar trdi belgijska vlada, ni mogoče šteti, da bi razlaga člena 14(4)(b) Direktive 2011/95, ki zahteva izpolnitev dveh ločenih pogojev, temu členu odvzela polni učinek, ker naj bi člen 14(4)(a) te direktive že omogočal odvzem statusa begunca državljanu tretje države, ki predstavlja nevarnost, tudi kadar ta ni bil pravnomočno obsojen za izredno hudo kaznivo dejanje.

- 41 Iz primerjave teh dveh določb namreč izhaja, da se člen 14(4)(a) navedene direktive nanaša na nevarnost za varnost države članice, v kateri je zadevni državlján tretje države, medtem ko se člen 14(4)(b) te direktive nanaša na nevarnost za skupnost te države članice. Zato se ti določbi nanašata na dve različni vrsti nevarnosti.
- 42 Nazadnje je treba navesti, da tudi glavni cilj Direktive 2011/95, kot izhaja iz člena 1 te direktive in njene uvodne izjave 12, in sicer zagotoviti, da vse države članice uporabljajo skupna merila za ugotavljanje, katere osebe resnično potrebujejo mednarodno zaščito, in zagotoviti, da je v vseh državah članicah tem osebam na voljo minimalna raven ugodnosti, govori v prid ozki razlagi člena 14(4)(b) te direktive.
- 43 Iz vseh teh preudarkov izhaja, da je uporaba zadnjenedene določbe pogojena z izpolnitvijo dveh ločenih pogojev, ki se nanašata, prvi, na to, da je bil zadevni državlján tretje države pravnomočno obsojen za izredno hudo kaznivo dejanje, in drugi, na to, da je bilo ugotovljeno, da ta državlján tretje države predstavlja nevarnost za skupnost države članice, v kateri je.
- 44 Zato ni mogoče šteti, ne da bi se kršila izbira zakonodajalca Unije, da okoliščina, da je eden od teh dveh pogojev izpolnjen, zadostuje za ugotovitev, da je izpolnjen tudi drugi pogoj.
- 45 Zato je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 14(4)(b) Direktive 2011/95 razlagati tako, da ni mogoče šteti, da je obstoj nevarnosti za skupnost države članice, v kateri je zadevni državlján tretje države, dokazan zgolj zato, ker je bil ta državlján pravnomočno obsojen za izredno hudo kaznivo dejanje.

Drugo in tretje vprašanje

- 46 Predložitveno sodišče z drugim in tretjim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 14(4)(b) Direktive 2011/95 razlagati tako, da je uporaba te določbe pogojena s tem, da pristojni organ dokaže, da je nevarnost, ki jo zadevni državlján tretje države predstavlja za skupnost države članice, v kateri je, resnična, sedanja in dovolj resna ter da preklic statusa begunca pomeni ukrep, ki je sorazmeren s to nevarnostjo.
- 47 Kot je bilo ugotovljeno v točki 43 te sodbe, je mogoče status begunca na podlagi člena 14(4)(b) Direktive 2011/95 preklicati le, če sta izpolnjena dva pogoja, pri čemer se drugi nanaša na ugotovitev, da zadevni državlján tretje države predstavlja nevarnost za skupnost države članice, v kateri je.
- 48 Kar zadeva določitev, na prvem mestu, obsega pojma „nevarnost za skupnost“ v smislu te določbe, je treba opozoriti, da iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da je za državljána Unije, ki je izkoristil svojo pravico do prostega gibanja, in za nekatere člane njegove družine mogoče šteti, da predstavljajo grožnjo javnemu redu, le če njihovo individualno ravnanje pomeni resnično, sedanjo in dovolj resno grožnjo, ki prizadene osnovne interese družbe zadevne države članice (sodba z dne 12. decembra 2019, G. S. in V. G. (Grožnja javnemu redu), C-381/18 in C-382/18, EU:C:2019:1072, točka 53 in navedena sodna praksa).
- 49 Ker predložitveno sodišče meni, da je pojem „nevarnost za skupnost“ v smislu člena 14(4)(b) Direktive 2011/95 mogoče opredeliti na podlagi standarda, določenega s to sodno prakso, je treba poudariti, da ni mogoče na splošno šteti, da je treba vsako sklicevanje na grožnjo javnemu redu ali nevarnost za skupnost razumeti tako, da se nanaša izključno na individualno ravnanje, ki pomeni

resnično, sedanjo in dovolj resno grožnjo, ki prizadene osnovne interese družbe zadevne države članice (glej v tem smislu sodbo z dne 12. decembra 2019, G. S. in V. G. (Grožnja javnemu redu), C-381/18 in C-382/18, EU:C:2019:1072, točka 54 in navedena sodna praksa).

- 50 Zato je očitno, da je treba za natančno opredelitev obsega pojma „nevarnost za skupnost“ v smislu člena 14(4)(b) Direktive 2011/95 upoštevati besedilo te določbe, njen kontekst in cilje, ki jim sledi zakonodaja, katere del je ta določba (glej v tem smislu sodbo z dne 12. decembra 2019, G. S. in V. G. (Grožnja javnemu redu), C-381/18 in C-382/18, EU:C:2019:1072, točka 55 in navedena sodna praksa).
- 51 Najprej, v zvezi z besedilom člena 14(4) Direktive 2011/95 je treba ugotoviti, da se z njim drugače od člena 27(2), drugi pododstavek, Direktive 2004/38 ne zahteva izrecno, da mora ravnanje zadevnega državljana tretje države pomeniti resnično, sedanjo in dovolj resno grožnjo, ki prizadene osnovne interese družbe, da bi bilo mogoče šteti, da ta državljan tretje države predstavlja nevarnost za skupnost.
- 52 Vendar na eni strani iz samega besedila člena 14(4)(b) Direktive 2011/95 izhaja, da se ta določba uporablja le, kadar zadevni državljan tretje države „predstavlja“ nevarnost za skupnost države članice, v kateri je, kar kaže na to, da mora biti ta nevarnost resnična in sedanja.
- 53 Po drugi strani, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 86 sklepnih predlogov, bi bil izrecni zahtevi, da ta državljan tretje države „predstavlja“ tako nevarnost, učinek v veliki meri odvzet, če bi bilo treba šteti, da potencialna nevarnost za skupnost te države članice zadostuje za uporabo tega člena 14(4)(b). Obstoj pravnomočne obsodbe za izredno hudo kaznivo dejanje, ki se prav tako zahteva z navedenim členom 14(4)(b), namreč navadno sam po sebi dokazuje vsaj obstoj take potencialne nevarnosti.
- 54 Dalje, v zvezi s kontekstom člena 14(4) Direktive 2011/95 je treba sicer poudariti, da se člen 23(4) ter člena 24 in 25 te direktive, drugače od člena 14(4)(b) te direktive, neposredno sklicujejo na pojem „javni red“, na katerega se nanaša sodna praksa, navedena v točki 48 te sodbe.
- 55 Iz sodne prakse Sodišča v zvezi s tem pojmom izhaja, da lahko člen 24(1) navedene direktive zavrnitev izdaje dovoljenja za prebivanje iz nujnih razlogov javnega reda omogoča le, če zadevni državljan tretje države pomeni resnično, sedanjo in dovolj resno grožnjo, ki prizadene osnovne interese družbe (glej v tem smislu sodbo z dne 24. junija 2015, T., C-373/13, EU:C:2015:413, točke od 77 do 79).
- 56 Vendar ni mogoče šteti, da uporaba izraza „nevarnost za skupnost“ namesto sklicevanja na „javni red“ kaže na izbiro, da se določi standard, ki se bistveno razlikuje od standarda, uporabljenega v sodni praksi, navedeni v točki 48 te sodbe, ker izrazi, uporabljeni tako v členu 14(4) Direktive 2011/95 kot tudi v členu 21(2), odražajo, kot je bilo navedeno v točki 34 te sodbe, izraze, uporabljene v členu 33(2) Ženevske konvencije.
- 57 Nasprotno, iz sodne prakse Sodišča izhaja, da za uporabo člena 21(2) te direktive – ki ga je treba, kot je razvidno iz točke 38 te sodbe, razlagati koherentno s členom 14(4) te direktive – veljajo strožji pogoji od tistih, ki omogočajo uporabo člena 24(1) navedene direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 24. junija 2015, T., C-373/13, EU:C:2015:413, točke 72, 74 in 75).

- 58 Poleg tega iz sodne prakse Sodišča izhaja, da v splošni sistematiki Direktive 2011/95 huda kazniva dejanja, ki jih je storil državljani tretje države, preden je bil sprejet kot begunec, upravičujejo uporabo izključitvene klavzule iz člena 12(2)(b) te direktive, medtem ko člen 14(4) in člen 21(2) te direktive omogočata upoštevanje sedanje nevarnosti, ki jo predstavlja državljani tretje države (glej po analogiji sodbo z dne 9. novembra 2010, B in D, C-57/09 in C-101/09, EU:C:2010:661, točka 101).
- 59 Nazadnje, kot je razvidno iz točke 42 te sodbe, iz glavnega cilja Direktive 2011/95 izhaja, da je treba člen 14(4)(b) te direktive razlagati ozko.
- 60 Iz vseh teh preudarkov izhaja, da je ukrep iz člena 14(4)(b) Direktive 2011/95 mogoče sprejeti le, kadar zadevni državljani tretje države pomeni resnično, sedanjo in dovolj resno grožnjo, ki prizadene osnovne interese družbe države članice, v kateri je.
- 61 Na drugem mestu, glede vlog pristojnega organa in zadevnega državljanov tretje države pri presoji obstoja take grožnje iz sodne prakse Sodišča izhaja, da mora pristojni organ pri uporabi te določbe za vsak posamezni primer presoditi vse okoliščine tega primera (glej v tem smislu sodbi z dne 13. septembra 2018, Ahmed, C-369/17, EU:C:2018:713, točki 48 in 50, in z dne 22. septembra 2022, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság in drugi, C-159/21, EU:C:2022:708, točki 72 in 92).
- 62 V tem okviru in zlasti glede na to, da člen 45(3) Direktive 2013/32 določa, da se v odločbi pristojnega organa o odvzemu mednarodne zaščite navedejo dejanski in pravni razlogi, na katerih ta odločba temelji, mora pristojni organ imeti na voljo vse upoštevne informacije in glede na te informacije opraviti lastno presajo vseh okoliščin zadevnega primera, da bi odločil o vsebini svoje odločbe in jo v celoti obrazložil (glej v tem smislu sodbo z dne 22. septembra 2022, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság in drugi, C-159/21, EU:C:2022:708, točka 80).
- 63 Kar zadeva okoliščine, ki jih je treba upoštevati pri presoji obstoja nevarnosti za skupnost, kljub temu, da na splošno ugotovitev resnične, sedanje in dovolj resne grožnje, ki prizadene osnovne interese družbe, v zvezi z zadevnim posameznikom pomeni težnjo, da se v prihodnje ohrani vedenje, ki predstavlja tako nevarnost, pa se lahko zgodi tudi, da zgolj preteklo ravnanje izpolnjuje pogoje za tako nevarnost (glej v tem smislu sodbo z dne 2. maja 2018, K. in H. F. (Pravica do prebivanja in obtožbe o vojnih zločinih), C-331/16 in C-366/16, EU:C:2018:296, točka 56). Dejstvo, da je bil zadevni državljani tretje države pravnomočno obsojen za izredno hudo kaznivo dejanje, je še posebej pomembno, ker se je zakonodajalec Unije izrecno skliceval na obstoj take obsodbe in ker lahko ta obsodba glede na okoliščine storitve tega kaznivega dejanja prispeva k ugotovitvi obstoja resnične in dovolj resne grožnje, ki prizadene osnovne interese družbe zadevne države članice.
- 64 Vendar zlasti v zvezi s sedanjostjo take nevarnosti tako iz odgovora na prvo vprašanje kot iz sodne prakse Sodišča izhaja, da iz prejšnjih kazenskih obsodb zadevnega državljanov tretje države ni mogoče avtomatično sklepati, da se za tega državljanov lahko uporabi ukrep iz člena 14(4)(b) Direktive 2011/95 (glej v tem smislu sodbo z dne 13. septembra 2016, CS, C-304/14, EU:C:2016:674, točka 41). Zato dlje kot je minilo od pravnomočne obsodbe za izredno hudo kaznivo dejanje do sprejemanja odločbe na podlagi te določbe, bolj mora pristojni organ upoštevati zlasti dogajanje po storitvi takega kaznivega dejanja, da bi ugotovil, ali na dan, ko mora odločiti o morebitnem preklicu statusa begunca, obstaja resnična in dovolj resna nevarnost.

- 65 S tega vidika, glede na to, da člen 45(1)(b) Direktive 2013/32 določa le, da mora imeti državljani tretje države, ki mu namerava pristojni organ odvzeti mednarodno zaščito, „možnost“ navesti razloge, iz katerih mu ta zaščita ne bi smela biti odvzeta, ni mogoče šteti, da če ta državljani tretje države ni predložil informacij o razlogih, iz katerih ne predstavlja več nevarnosti za skupnost, pristojni organ lahko domneva, da iz pravnomočne obsodbe za izredno hudo kaznivo dejanje izhaja, da navedeni državljani tretje države predstavlja resnično, sedanjo in dovolj resno grožnjo, ki prizadene osnovne interese družbe države članice, v kateri je.
- 66 Na tretjem mestu je treba navesti, da ima zadevna država članica v položaju, v katerem je ugotovila, da sta izpolnjena oba pogoja iz člena 14(4)(b) Direktive 2011/95, možnost sprejeti ukrep iz te določbe, ni pa zavezana te možnosti izkoristiti (glej po analogiji sodbi z dne 24. junija 2015, T., C-373/13, EU:C:2015:413, točka 72, in z dne 22. septembra 2022, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság in drugi, C-159/21, EU:C:2022:708, točka 81).
- 67 Navedeno možnost je treba izvajati ob spoštovanju zlasti načela sorazmernosti, ki zahteva na eni strani tehtanje med nevarnostjo, ki jo zadevni državljani tretje države predstavlja za skupnost države članice, v kateri je, in na drugi strani med pravicami, ki morajo biti v skladu s to direktivo zagotovljene osebam, ki izpolnjujejo materialne pogoje iz člena 2(d) navedene direktive (glej v tem smislu sodbe z dne 2. maja 2018, K. in H. F. (Pravica do prebivanja in obtožbe o vojnih zločinih), C-331/16 in C-366/16, EU:C:2018:296, točka 62; z dne 12. decembra 2019, G. S. in V. G. (Grožnja javnemu redu), C-381/18 in C-382/18, EU:C:2019:1072, točka 64, in z dne 9. februarja 2023, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid in drugi (Odvzem pravice do prebivanja turškega delavca), C-402/21, EU:C:2023:77, točka 72).
- 68 V okviru te presoje mora pristojni organ upoštevati tudi temeljne pravice, zagotovljene s pravom Unije, in zlasti preveriti možnost sprejetja drugih ukrepov, ki manj posegajo v pravice beguncev in v temeljne pravice ter ki bi bili enako učinkoviti za zagotavljanje zaščite skupnosti države članice, v kateri je zadevni državljani tretje države (glej v tem smislu sodbo z dne 2. maja 2018, K. in H. F. (Pravica do prebivanja in obtožbe o vojnih zločinih), C-331/16 in C-366/16, EU:C:2018:296, točki 63 in 64).
- 69 Pri tej presoji bo moral pristojni organ upoštevati to, da je v primeru preklica statusa begunca zadevnim državljanom tretjih držav ta status odvzet in torej nimajo več vseh pravic in ugodnosti, določenih z Direktivo 2011/95, v skladu s členom 14(6) te direktive pa še naprej uživajo nekatere pravice, določene z Ženevsko konvencijo (glej v tem smislu sodbo z dne 14. maja 2019, M in drugi (Preklic statusa begunca), C-391/16, C-77/17 in C-78/17, EU:C:2019:403, točka 99).
- 70 Tako je treba člen 14(6) Direktive 2011/95 v skladu s členom 78(1) PDEU in členom 18 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah razlagati tako, da mora država članica, ki izrabi možnosti iz člena 14(4) te direktive, beguncu, pri katerem gre za enega od primerov iz zadnjenavedene določbe in ki je na ozemlju navedene države članice, priznati vsaj pravice, določene z Ženevsko konvencijo, na katere se ta člen 14(6) izrecno sklicuje, in pravice, določene z navedeno konvencijo, za uživanje katerih se ne zahteva zakonitega prebivanja, in to ne glede na morebitne pridržke, ki jih je podala navedena država članica (glej v tem smislu sodbo z dne 14. maja 2019, M in drugi (Preklic statusa begunca), C-391/16, C-77/17 in C-78/17, EU:C:2019:403, točka 107).

- 71 Zato je treba na drugo in tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 14(4)(b) Direktive 2011/95 razlagati tako, da je uporaba te določbe pogojena s tem, da pristojni organ dokaže, da je nevarnost, ki jo zadevni državljani tretje države predstavlja za skupnost države članice, v kateri je, resnična, sedanja in dovolj resna ter da preklic statusa begunca pomeni ukrep, ki je sorazmeren s to nevarnostjo.

Stroški

- 72 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

- 1. Člen 14(4)(b) Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite**

je treba razlagati tako, da

ni mogoče šteti, da je obstoj nevarnosti za skupnost države članice, v kateri je zadevni državljani tretje države, dokazan zgolj zato, ker je bil ta državljani pravnomočno obsojen za izredno hudo kaznivo dejanje.

- 2. Člen 14(4)(b) Direktive 2011/95**

je treba razlagati tako, da

je uporaba te določbe pogojena s tem, da pristojni organ dokaže, da je nevarnost, ki jo zadevni državljani tretje države predstavlja za skupnost države članice, v kateri je, resnična, sedanja in dovolj resna ter da preklic statusa begunca pomeni ukrep, ki je sorazmeren s to nevarnostjo.

Podpisi